

НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Перепелиця А.К.
м. Полтава

Анотація. У статті описане навчання з охорони праці, основні вимоги до нього, його основні характеристики та вимоги до кожного виду.

Ключові слова: навчання з охорони праці, нормативні акти, виробництво.

Навчання та систематичне підвищення рівня знань працівників, населення України з питань охорони праці – один з основних принципів державної політики у галузі охорони праці, фундаментальна основа безпеки праці та необхідна умова вдосконалення управління охороною праці та забезпечення ефективної профілактичної роботи щодо запобігання аварій і травматизму на виробництві.

Основним нормативним актом, що регламентує порядок та види навчання, а також форми перевірки знань з охорони праці є НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Даний нормативний документ спрямований на реалізацію в Україні системи безперервного навчання з питань охорони праці, яке проводиться з працівниками в процесі трудової діяльності, а також з учнями, курсантами, слухачами та студентами навчальних закладів під час трудового та професійного навчання. Вимоги Типового положення є обов'язковими для виконання усіма центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, бюджетними установами та суб'єктами господарської діяльності незалежно від форми власності та видів діяльності.

Нагляд за дотриманням даного Типового положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці, а контроль служби охорони праці центральних та місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та підприємств.

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також учні, курсанти, слухачі й студенти під час трудового та професійного навчання проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктажі, навчання і перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії. Допуск до роботи (виконання навчальних практичних завдань) без навчання і перевірки знань з питань охорони праці забороняється. На підприємствах на основі Типового положення, з урахуванням специфіки виробництва та вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробляються і затверджуються наказом керівника відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці та формуються плани-графіки проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені працівники. Відповідальність за організацію цієї роботи на підприємстві покладається на його керівника, а в структурних підрозділах - на керівників цих підрозділів.

Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації на підприємстві, здійснюють працівники служби кадрів або інші спеціалісти, яким роботодавець доручає організацію цієї роботи.

На підприємстві для перевірки знань працівників з питань охорони праці наказом керівника створюється відповідна комісія. Головою комісії призначається керівник підприємства або його заступник, до службових обов'язків якого належить організація роботи з охорони праці. У разі потреби створення комісій в окремих структурних підрозділах їх очолюють керівник цього підрозділу чи його заступник. До складу комісії підприємства входять спеціалісти служби охорони праці, представники

юридичної, виробничих, технічних служб, представник профспілки або вповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці та ін. Комісія вважається правомочною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб. Усі члени комісії у порядку, встановленому Типовим положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

Перед перевіркою знань на підприємстві організують заняття: лекції, семінари та консультації. Перевірка знань працівників з питань охорони праці здійснюється за тими нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їх функціональних обов'язків. Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори, модульні тести тощо), залік або іспит – за екзаменаційними білетами у формі усного або письмового опитування. Результати перевірки знань працівників з питань охорони праці оформляються відповідним протоколом. Працівникам, які при перевірці знань з охорони праці виявили задовільні результати, видають посвідчення. При незадовільних результатах перевірки знань працівник повинен протягом одного місяця пройти повторне навчання та повторну перевірку знань. Працівники, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці, до роботи не допускаються.

Посадові особи та інші працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою, проходять щорічне спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Робота з підвищеною небезпекою – це робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба у професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, навколишньому природному середовищу.

Відповідальність за організацію та здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань з питань охорони праці покладається на роботодавця. До основних науково-методичних принципів побудови системи безперервного навчання з питань охорони праці, її цільових функцій та методологічних основ належать:

- наступність та безперервність навчання з питань безпеки життя, діяльності та охорони праці усіх вікових категорій населення України;
- формування суспільної свідомості і рівня знань населення України, що відповідають вимогам часу;
- навчання з питань особистої безпеки та безпеки оточуючих, відповідних норм поведінки вихованців в дошкільних закладах освіти;
- навчання з питань охорони праці в середніх, позашкільних та професійно-технічних закладах освіти;
- навчання з питань безпеки життя і діяльності в цілому та охорони праці студентів вищих навчальних закладів освіти;
- навчання з питань охорони праці працівників при їх підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації, при прийнятті на роботу та в період роботи; навчання працівників, які виконують роботи з підвищеною небезпекою та роботах, де є потреба у професійному доборі, інструктування працівників з питань охорони праці, дотримання порядку допуску до виконання робіт;
- навчання населення в цілому з питань безпеки життя, діяльності та охорони праці.

Список використаної літератури

1. Типове положення про навчання з питань охорони праці ДНАОП 0.00-12-99.

- Типове положення про навчання з питань охорони праці ДНАОП 0.00-12-99.
2. Геврик Є О. Охорона праці/Є.О.Геврик. – К.: Ельга; Ніка-Центр, 2003. – 280 с.
3. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці/ В.Ц. Жидецький. – Львів: Афіша, 2002. – 320 с.

ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ У КУТОЧКУ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

*Ляхман Н. В.
м. Полтава*

***Анотація.** У статті проаналізовано вимоги до безпеки під час роботи у куточку живої природи. Розглянуто нормативні документи, що регулюють це питання. З'ясована роль вчителя в організації та забезпеченні безпеки учнів під час робіт у куточку живої природи.*

***Ключові слова:** безпека, загальноосвітній заклад, куточок живої природи, позашкільний заклад, положення*

Вивчення таких предметів, як біологія та ботаніка, у загальноосвітніх навчальних закладах неможлива без практичних занять. Вони дають змогу застосувати на практиці навички, отримані на уроках, пробуджують інтерес до навчання, сприяють вихованню у дитини почуття любові до живої природи та відповідальності за неї. Найкраще реалізовувати практичний компонент навчання у спеціально призначених місцях, одним з яких може бути куточок живої природи.

Куточок живої природи є складовою частиною кабінету біології загальноосвітніх або позашкільних навчальних закладів. Метою діяльності куточка є поглиблення знань про живі організми, формування практичних умінь та навичок спостереження й догляду за рослинами і тваринами, організація позакласної природоохоронної роботи учнів або вихованців. Він створюється за розпорядженням керівництва навчального закладу для проведення навчальних і практичних занять, передбачених навчальними програмами з предметів природничого циклу. Площа куточка живої природи, його місце розташування, кількісний і видовий склад рослин і тварин визначаються відповідно до кількості учнів (вихованців) з урахуванням місцевих умов. У куточку утримуються найбільш характерні представники рослинного (водорості, вищі рослини) і тваринного світу (риби, земноводні, плавуни, ссавці). Для утримання рослин може створюватись теплиця, парничок, флораріум (вологий або сухий), для тварин – тераріум, акватераріум, акваріум [3].

Проте, реалізація цих завдань неможлива без забезпечення безпеки учнів і вчителя при роботі у куточку живої природи. Результати досліджень показують, що з точки зору наявності шкідливих факторів під час робіт з біології найнебезпечнішими є саме роботи в куточку живої природи та праця учнів на навчально-дослідній ділянці. Тож безпека під час роботи у куточку живої природи набуває особливої ваги.

Основними документами, що регулюють питання безпеки під час роботи в куточках живої природи є: Положення про куточок живої природи у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 09.08.2002р. № 456; Правила безпеки під час проведення навчання з біології в загальноосвітніх навчальних закладах затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.11.2010р. №1085 та Правил охорони праці в лабораторії ветеринарної медицини, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 20.04.1999 р. №67.